

Orbis Medisch Centrum: fantastisch of fantasten

Op 8 mei bracht ik een werkbezoek aan het Orbis Medisch Centrum in Sittard. De uitnodiging kwam van de Alumnivereniging Beleid en Beheer van de Gezondheidszorg. Ik heb getwijfeld of ik op de uitnodiging in zou gaan. In 1993 verhuisde ik van Maastricht naar die andere Maasstad, Rotterdam, om in de care sector te gaan werken. Ik raakte geboeid en verbonden. Misschien meer nog dan in de sector, ben ik geïnteresseerd in vernieuwing. Net dat stapje voor, proactief. Dat gaf de doorslag. Nieuwsgierig toog ik naar Sittard voor een kijkje in de keuken van het geneeshuis van de toekomst. Dat belofde wat.

Na een hartelijke en Limburgs ontvangst, door de heer Schuurmans, vertelde hij ons over de achtergrond en het ontstaan van dit bijzondere ziekenhuis. Ontwikkelingen op het gebied van informatie- en communicatie technologie, medische technologie en de veranderende behoeftes en wensen van patiënten zijn de pijlers van het ontwerp. Alle bedrijfsprocessen zijn herontworpen met als vertrekpunt de patiënt.

Figuur 1 Limburgse vla

De patiënt als leidend principe

De indeling van het gebouw is gebaseerd op het proces dat een patiënt doorloopt, screening & diagnostiek, spreekuur, eventuele behandeling en verpleging. Bijzonder is dat de spreekkamers niet specialistgebonden zijn, maar patiëntgebonden. Dit uitgangspunt is al verlaten. De redenen zijn mij niet helemaal duidelijk geworden.

Figuur 2 na de inleiding startte de rondleiding. Ik waande mij in een futuristische omgeving

Op de verpleegafdeling is het principe van healing environment toegepast.

Natuurlijk raakte de groep mij kwijt, toen ik in de huiskamer in gesprek raakte met een patiënt. 'Alles is hier 'state of the art', vertelde hij. Het voelt niet als in een ziekenhuis'. De patiënt heeft een eigen kamer en eigen sanitair. Het contact met de omgeving regelt de patiënt zelf. 'Als ik rust wil trek ik mij terug op mijn kamer. Met de deur dicht hoor ik niets'. Zijn vrouw vindt dat het toilet wel eens vaker schoongemaakt mag worden. Op mijn vraag wat zij hierin thuis gewend is, krijg ik als antwoord, 'dagelijks'. Daar had ik niet op

gerekend. Ofwel zij is erg 'poetserig' ofwel ik ben een smeerpoets, maar dat terzijde.

Figuur 3 healing environment

Uit mijn eigen ervaring weet ik dat een transitie van meerbedskamers en gedeeld sanitair naar een eigen kamer met eigen sanitair, gevolgen heeft voor de schoonmaakkosten. Men houdt vaak dezelfde schoonmaakfrequentie aan. De vraag is of dat nodig is?

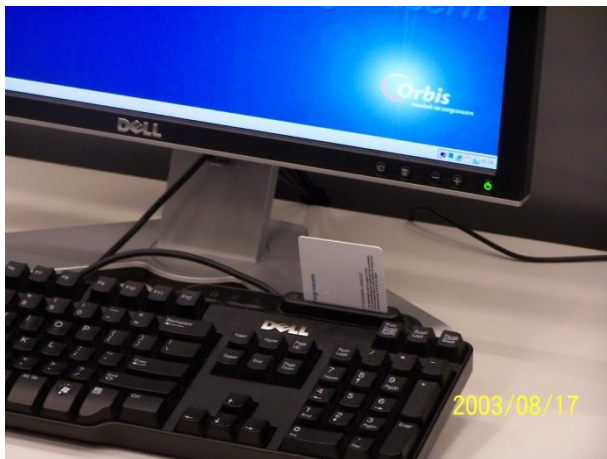

Figuur 4 ook in zelfredzaamheid is geïnvesteerd

Ook in zelfredzaamheid is geïnvesteerd. Ieder bed heeft een bedside terminal. Naast informatieuitwisseling en -verwerking voor medewerkers kan de patiënt via een touch screen maaltijden bestellen. De terminal bevat oproep-, entertainment- en domotica functies, zoals het bedienen van het licht, de deur en gordijnen.

Het medewerkers domein

Het kennis- en expertisecentrum is het domein van de medewerkers en alleen voor hen toegankelijk. Een belangrijk uitgangspunt in het ontwerp is informatie altijd en overal beschikbaar. Iedere medewerker heeft een persoonlijk geprogrammeerde 'sleutel'. Die sleutel verschaft toegang tot ruimtes, bijv. het kennis- en expertisecentrum, maar ook tot informatie. Met de sleutel kun je op iedere terminal (die overal staan) inloggen op het informatie- en communicatiesysteem. Je hoeft niet steeds een heel proces van inloggen en uitloggen te doorlopen, dat zou te tijdrovend zijn. Het scherm waar je in werkte, opent op de volgende terminal waar jij, je aanmeldt. Niemand heeft een eigen werkplek. Het kennis- en expertise centrum is een kantoortuin.

Figuur 5 persoonlijk geprogrammeerde sleutel

Figuur 6 geen eigen werkplek, maar een kantoortuin

U kunt zich voorstellen dat dit een hele andere manier van werken vraagt en discipline. Geen schaduwdoSSIERS. Altijd je werkblad netjes achterlaten. Er is dus amper papieren archief.

Figuur 7 informatie altijd en overal beschikbaar

Logistiek centrum: afkijken bij het bedrijfsleven

Het ontwerp kenmerkt zich door strikt gescheiden verkeersstromen, patiënten, medewerkers en goederen.

Het transport van goederen verloopt via aparte routes en liften met zogenaamde Automatisch Geleide Voertuigen. Beoogd is een efficiënter transport. Bovendien maakt het systeem het mogelijk om buiten reguliere werktijden afdelingen en processen te blijven faciliteren. De systemen zijn beproefd en worden al jaren toegepast in het bedrijfsleven.

Figuur 8 onbemand transport met zgn. AGV's

Nederland kennisland?

Noch even chillen en napraten, voordat we onze terugreis aanvangen.

Het was een goede middag. Leuke ontmoetingen en een inspirerend verhaal. Jammer dat er nu zoveel negatieve publiciteit is rondom het financieel zwaar weer waarin het Orbis Medisch Centrum zit. Ik heb naar de inhoud mogen kijken, dat maakte de indruk van een goed doordacht en visionair plan. Zonder cijfers te kennen is het overduidelijk dat er een forse investering is gedaan in ontwikkelkosten en op gebied van automatisering en informatie- en communicatietechnologie.

Figuur 9 even chillen en napraten

Het bleek een enorme opgave en die opgave gaat door. Het terugverdienen is begonnen. Wel ben ik bang dat door een mogelijk te snelle en eenzijdige kostengedreven interventie, het oorspronkelijk concept geweld wordt aangedaan. Het risico bestaat dat hierdoor kennis en kapitaalvernietiging plaatsheeft en dat ervaring met dit innovatieve concept misgelopen wordt. Niets is menselijker dan terugvallen in veilige, vertrouwde gewoontes. Ik ga uit van wijsheid van alle betrokken partijen en van samenwerking i.p.v. vingerwijzen. Het zal duidelijk zijn dat een dergelijke proeftuin een langer uithoudingsvermogen vraagt.

Mijn nieuwsgierigheid is gewekt naar de evaluatiecriteria, in het bijzonder vanuit het patiëntperspectief. Daling kruisbesmetting, daling van stoelgangproblemen, lager aantal ligdagen en kortere wachttijden etc. Deze effecten hebben uiteindelijk effect op financiën. Ik volg de evaluatie met interesse en bemoei me er graag mee.

Waren de grondleggers fantasten of fantastisch? Mits het een kans krijgt en goed geëvalueerd wordt, zal de toekomst het uitwijzen.